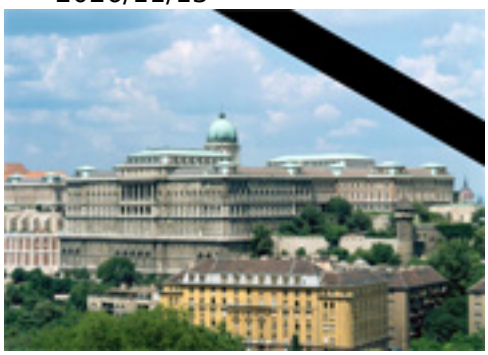
Elhunyt egykori kollégánk, Karsay Orsolya

2026/11/13

Karsay Orsolya klasszika-filológus, műfordító az OSZK Kézirattárának volt évtizedeken át ikonikus vezetője.

[1]

Szomorúan adunk hírt arról, hogy elhunyt kollégánk, Karsay Orsolya klasszika-filológus, műfordító, az OSZK Kézirattárának egykori ikonikus vezetője.

Az alábbiakban Földesi Ferenc, az OSZK Kézirattárának vezetője emlékező sorait közöljük.

„Mindig félve haladtam el a gyönyörű Karsay Orsolya íróasztala előtt.”
(Esterházy Péter)

„Klasszika-filológusként érkezett a Széchényi könyvtár kézirattárába 1968-ban, néhány hétre, amint maga mesélte, míg valami kevésbé unalmas állást nem talál, úgyhogy – apukája figyelmeztetése ellenére – még egy teáscsészét sem hozott magával, mondván, hogy erre a rövid időre nem érdemes. Kis megszakítással 38 év lett belőle.

Keresztury volt a különgyűjtemények vezetője. A kommunista szombatokat, amikor sepregetni kellett volna a Múzeumkertben, arra használta fel, hogy a kutatásokat folytató beosztottainak csoportját, köztük őt is, berendelte a szobájába, s mint egy symposion keretében kinek-kinek referálnia kellett a témájáról.

Klasszika-filológusként érkezett, tudományos fokozatát a bizantinológia területén szerezte, ám hivatali munkája a modern hagyatékok feldolgozása lett, így amikor 1985-ben átvette a Kézirattár vezetését, abszolút birtokában volt mindannak, amire egy virágzó korszak fölépülhetett: fölényes anyagismeret, széles körű műveltség, mely az irodalmon túl egyre inkább kiterjedt a képzőművészetek felé is, és nem utolsósorban érzékenység és nyitottság a kortárs kultúra új jelenségeire, valamint a politikai kurzus szétfoszlása következtében az archivistica új feladataira.

[2]

Megjelentek a Kézirattár gyűjteményében a hagyományos szövegszerűség határait súroló dokumentumok, mint például a *book-object*ek, a szisztematikus gyűjtés terén akkor még mindenképpen újnak számító *oral history*, és mindent megmozgatott, hogy az emigrációba kényszerült szerzők munkái a gyűjteménybe kerüljenek, jórészt tényleg a szétszóródástól, megsemmisüléstől mentve meg őket.

Ugyancsak a friss látásmód, korábban leginkább régi anyagok esetében alkalmazott szempont következménye volt, hogy kevésbé nagy életművek és első ránézésre akár értéktelennek tetsző dokumentumok begyűjtését éppolyan hangsúlyos feladatnak tekintette, egészen pontosan tudva, hogy egy kézirat(együttes) az esetek jó részében a maga értékein túl értelmező funkciót is hordoz, másfelől pedig később kapja meg igazi súlyát, maga is egyéb dokumentumok kontextusában értelmezettként.

A magyar könyvtári muzeológia világában az elsők között ismerte föl a **kiállítások** jelentőségét. A Kézirattár kamarakiállításai időben négy évszázadot öleltek át, a 16. századi *album amicorum*októl az akkor 90 éves Keresztury Dezső köszöntéséig, tematikailag pedig az abszolút irodalomelméleti, alkotáslélektani kérdések vizsgálatától (Weöres: *A vers születése*) *Az ideális könyvkötő* alakjának megrajzolásáig, a kötéstechnika rejtelmeibe szőve a könyvet mint ideák hordozóját és mint magát is ideát. A Várba való felköltözés a nagy kiállítások lehetőségét is megteremtette. 1990 és 2002 között irányításával négy olyan nagy kiállítás készült el, melyek a Széchényi könyvtár utóbbi évtizedeinek legjelentősebb mozzanatai közé tartoznak.

Érdekes módon a filológusok közül elsőként a 20. századi hagyatékokkal foglalkozó Karsay Orsolya mozdította el a **corvinakutatást** arról a pályáról, a rekonstrukciót elsődlegesnek tekintő feladattól, mely korábban indokolt és kihagyhatatlan volt, ám egyre inkább terméketlenséggel fenyegetett. 1990-ben a Mátyás-kortárs Naldo Naldi könyvtár-laudációjáról mutatta ki invenciózus tanulmányban, hogy elsődlegesen nem a rekonstrukció, hanem sokkal inkább az interpretáció oldaláról értelmezendő. 2002-ben pedig az általa rendezett kiállítás (*Uralkodók és corvinák*) katalógusába írott nagy ívű tanulmányában helyezte el a Corvina könyvtárat a reneszánsz fejedelmi *studiol*ók körében. Egyéb tanulmányai, előadásai is mindig élményt jelentettek, akár a szerencsétlen sorsú Réthy Lászlóról, akár Konsztantinosz Kavafiszról beszélt.

A felidézett eredmények és maga a személyiség azt sugallhatnák, hogy valami megfoghatatlan, leginkább talán esztétikai koordináta-rendszerben látta a Kézirattárat és a nemzeti könyvtárat, ám ez érzéki csalódás. A »legegyszerűbb« bibliográfiai munkákat éppoly nagyra becsülte, ha azok fel tudták mutatni a gyűjtemény valódi értékeit, és tágasabb kulturális kontextusba ágyazódtak, de még személyes ízlése, a humán tudományokról kialakított elképzelése sem akadályozta meg, hogy elismerje a tőle esetleg idegen, de jelentős teljesítményeket.
Karsay Orsolya az ideák embere volt. Életének egyik meghatározó ideája a Széchényi könyvtár mint egy gazdag, tágas kultúra őrizője és gyarapítója. Magatartása a Széchényi könyvtár ideájához etikai magatartás, a nagyra becsült Kerényi Károly meghatározásával: *religio Academici.*”

(Bekezdések egy régi hivatali felterjesztésből,
az akkori jelen időket nehéz szívvel múltra írtam át – Földesi Ferenc)

Karsay Orsolya emlékét szeretettel megőrizzük.

Kapcsolódó tartalom:

II. Erzsébet királynő az OSZK-ban [3]– a királynőt Karsay Orsolya, a Kézirattár akkori vezetője kalauzolta
2026/11/20 - 12:18

Forrás webcím: https://oszk.hu/hirek/elhunyt-egykori-kollegank-karsay-orsolya_261113

Hivatkozások:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/Karsay-Orsolya-foto-1.jpg
[2] https://oszk.hu/sites/default/files/Karsay-Orsolya-foto-2.jpg
[3] https://www.youtube.com/watch?v=jKbq4XzbIec
[4] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[5] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon